

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

23. De mixtura Locorum & Figurarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

naturas, illinc exquisitissimarum artium de-
licias, & cætera id genus augeri necesse est.

Sed qui proprii sunt singulorum loci, com-
modius opinor in epidictico genere disere-
mus: Nunc, ut id obiter præcerpamus, res vel
corporeæ sunt, vel ab omni materiæ concre-
tione secretæ, quæ sunt corporis expertes, ut
Deus, Angeli, mentes, virtutes, scientiæ, pri-
mum ornantur loco negationis, quædam e-
nim adeò sublimia sunt, ut facilius sit dicere,
quid non sint, quam eorum naturam expli-
care, nec immeritò sapientes illi Ægyptij a-
pud Damascium, pro omni laude diuina ter-
quòt *ἄγνωστον*, id est, incognitâ caligine incla-
mant: Deum scilicet adumbrantes, cuius cog-
nitiō, cum tantis difficultatibus septa sit, me-
lius scitur ignorandò, quàm temerè aliquid
asserendo.

II. Loco *ὑπεροχῆς* hoc est, eminentia, cum
ex varijs rebus, quasi flosculos perfectionis
decerpimus, quos in ea re, quam commendâ-
dam suscepimus, longe excitatius vigere
ostendimus.

Tertius locus est ab effectis, quo res spiri-
tales *ὑμνωδοῦνται*, id est, quasi corpore
vestiuntur, ut præter suam naturam mortali-
um sensibus subijciantur.

At verò ubi res corporeæ sunt, & ex varijs
constat partibus, sæpissimè, ut in descriptio-
nibus fieri solet, per ipsarummet partium enu-
cleationem, & adiuncta, frequentantur, quæ-
quam nulla res est, quæ per omnes locos com-
munes attolli non possit. Itaque in toto gene-
re valent, quod docet Marcus Tullius, defini-
tiones conglobatæ, consequentium frequen-
tatio, & contrariorum, & dissimilium, & in-
ter se pugnantium rerum cõsistitio, & causæ,
& ea, quæ sunt de causis orta, maximeque
similitudines, & exempla.

Figuræ in rebus illustrandis adhibentur
leniores, & magis compræ, ut hypotyposes,
distributiones antonomasæ: quædam excel-
lentes. In contentionibus verò aduersus cri-
mina vrsurpantur vehementes increpa-
tiones, ironiæ amarulentæ, epi-
phonemata, execrationes,
apostropha.

(*)

De delectu verborum ad ampli-
ficandum.

CAPVT XXII.

Verba quoque, quod præcipit M. Tullius,
ponenda sunt illustria, & tamen inrita,
ut *O acerbam mihi (iudices) temporis illius me-
moriã, & loci, cum hic in me incidit, comple-*
xus est, confersitque lachrymas. Grauiã, ut, *Pro Plancod.*
Præ-
miorum amplissimum, gloria, qua breuitatem vi-
te perseverantis memoria consolatur. Plena, ut, *Pro Milonæ.*
Da me semper P. R. semper omnes gentes loquentur,
nulla unquam obmutasceat vetustas. Sonantia,
Pollueras supra sanctissimas religiones, senatus gra-
uissima decreta perfrugerat.

Addit idem auctor, iuncta, facta, cogno-
minata, non vulgata, superlata, imprimisque
translata. iuncta sunt composita, quæ grauius
sunt anhelata, ut, *constructare, portimescere: Fa-*
cta, ut, Vllanno Appietatem, aut Lentilitatem
valere apud me plus quàm ornamenta virtutis ex-
istimas: Sed hoc parcius imitandum. Cogno-
minata, ut, *expellesur, exterminabitur, auctetur.*
Non vulgata, ut, *Quas illo præceps amantia casis*
prostratisque sanctissimis lucis, substructionum in-
sanis molibus oppresserat. Superlata, *saxa, & soliti-*
dines voce respondent. Translata, ut, *Omnes in me*
meo quo rediunt ex illo fonte dolores.

Hæc omnino maiestatem attollunt oratio-
nis, ubi præcipuè figuris dictionum illigan-
tur, quales sunt, isocola, anadiploes, asynthe-
ta, polysyntheta, & cætera huiusmodi, quibus
ad rei cumulum circumductæ quasi toruor ver-
borum circumscriptiones, quàm aptissimè iun-
guntur.

De mixtura locorum, & figurarum.

CAPVT XXIII.

Quod verò ad mixturam attinet locorum,
& figurarum, sunt, qui ista putidius in qui-
rant, & putent non nihil ab antiquis, in hac
temperie religiosius obseruatum. Mihi ve-
rò videntur veteres Oratores, ad hanc pri-
mum curam animum intendisse, ut quam
illustres locos, & figuras deligerent. Deinde
eandem pro rerum opportunitate, ut magi-
stra ratio, & prudentia suaderet, variè com-
miscerent, in qua mixtura tanta est diuersitas,
ut difficilè sit certis iam complecti legibus.

Nata

Locorum
gnatio.

Nam si diligentius perferueris, omnes penè omnibus locos locis, & figuras figuris illigatas, atque intextas reperies; Sed hoc in varijs argumentis. Itaque videndum est in hac potissimum, quid materia ratio patiatur, aut admitat, videntur cerè ij primum loci, qui essentiam rei magis spectant, melius coniungi, vt definitio, genus, species, causã, partium enumeratio. Deinde antecedentia, consequentia, adiuncta, similitudines, contraria, & cetera id genus.

Inter figuras aliã pertinent ad conformationem imaginum, descriptionemque rerum, aliã ad probationem argumentorum, aliã ad exhilarandam orationem, aliã ad succedendam; quæ verò sunt eiusdem generis, coniunguntur, quanquam ad varietatis illecebram, aliã alijs insuper adduntur, tam diuerso concentu, vt difficile sit in hac re certum aliquid definire.

Iuuat tamen aliqua exempla ex Cicerone potissimum legere, quibus conformationem illam locorum, & figurarum in amplificatione cognoscere, atque annotare possis.

Amplificationes Ciceroniana discutuntur.

Ac primum auaritia, & ambitio P. Rulli exaggeratur per congeriem partium; atque effectorum, & per anaphoram tractatur.

CAPVT XXIV.

De lege A
grar. contra
R. Num. 97.
§ 9.

HÆC tu P. Rulle M. Bruti sceleris vestigia, quam monumenta maiorum sapientia sequi maluisti. Hæc tu cum istis tuis actoribus excogitasti, vt vetera vectigalia venderetis, & expleretis noua. Vrbi Capuam ad certamen dignitatis opponere vis, vt sub vestrum ius, iurisdictionem, potestatem, vrbes, nationes, prouincias, liberos, populos, Reges, terrarum denique orbem subiungeretis, vt cum omnem pecuniam ex arario exhausissetis, ab omnibus Regibus, gentibus, Imperatoribus nostris coegissetis, tamen omnes vobis pecunias ad nutum vestrum penderent, vt iidem partim inuidiosos agros a Syllanis possessoribus, partim desertos, ac pestilentes a vestris necessarijs, a vobismeti-

plis emptos, quanti velleretis, P. Romano indiceretis: vt omnia municipia, coloniasque Italia nouis colonis occuparetis, vt quibuscunque in locis vobis videretur, ac quam multis videretur, colonias: vt omnem tempus vestris militibus, vestris vrribus, vestris prælijs cingeretis, atque oppressam teneretis, vt ipsum Cn. Pompeium, cuius præsidio sapissimè populus Romanus contra acerrimos hostes, & contra improbissimos ciues victor extitit, proscribere, atque horum conspectu priuare possletis, vt nihil auro, & argento violari, nihil numero, & suffragijs declarari, nihil elata manu perfringi posslet, quod vos non oppressu, atque ereptum teneretis, vt volitaretis interea per gentes, per regna omnia, cum imperio summo, cum iudicio infinito, cum omni pecunia, vt veniretis in castra Cn. Pompei, atque ipsi castra, si commodum vobis esset, venderetis, vt interea magistratus reliquos, legibus omnibus soluti, sine metu iudiciorum, sine periculo petere possletis, vt nemo ad populum Rom. vos adducere, nemo producere, non senatus cogere, non Consul coërcere, non tribunus pleb. retinere posslet.

Iam cuius facile est istius amplificationis artificium intueri. Primum constat rebus, & magnis, & multis, quæ in personis, & negotijs sita sunt. Videntur vt breuissimè Rulli auaritiam, circa vectigalia, Capuam, ararium, prouincias, agros Syllanos, oppressionem virorum fortium, & cetera. notauit magna orationis volubilitate: hæc pertinent ad subuersionem potestatem, vrbes, nationes, prouincias, liberos, populos, Reges, terrarum denique orbem. Hæc spectant augere fortitan vno verbo Demosthenes dixisset, terrarum orbem. Sed hic Ciceronis modus plurimum valet ad illam adipalem, quam fouebat, eloquentiam innutriendam.

Sequens modus multum est in augere: quippe vno verbo, cum vellet dicere præceptum fuisse Nauy consilium per sermocinationem, & ad Demosthenem ita subiicit pro Quinctiano 53.

Cum ius amicitia, societatis, affinitatis ageretur, cum officii rationem atque existimationis duci conueniret, eo tempore, tu nõ modo, aut C. Aquilium, aut L. Lucullum, sed ne ipse quidem te consuluisti, sed ne ipse quidem ad te retulisti, ne hæc quidem locutus es. Horæ duæ fuerunt. Quinctius ad vadi-